

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl pasiūlymo dėl Tarybos direktyvos dėl panaudoto branduolinio kuro ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo

(COM(2010) 618 galutinis)

(2011/C 218/28)

Pranešėjas **Richard ADAMS**

Europos Komisija, vadovaudamasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 304 straipsniu, 2011 m. vasario 1 d. nusprendė pasikonsultuoti su Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu dėl

Pasiūlymo dėl Tarybos direktyvos dėl panaudoto branduolinio kuro ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo

COM(2010) 618 galutinis.

Transporto, energetikos, infrastruktūros ir informacinės visuomenės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2011 m. kovo 29 d. priėmė savo nuomonę.

471-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2011 m. gegužės 4–5 d. (2011 m. gegužės 4 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 146 nariams balsavus už, 7 – prieš ir 8 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos

1.1 Išvados

1.2 Komitetas palankiai vertina šią daugiau nei dešimt metų rengiamą direktyvą kaip aiškų žingsnį į priekį reikalaujant planuojamo visoje ES susikaupusio didelio radioaktyviųjų atliekų kiekio tvarkymo pagal būtinuosius standartus.

1.3 Direktyvoje ypač pabrėžiamas skaidrumas ir visuomenės dalyvavimas, o reikalavimu prognozuoti pasiūlymų kainą ir finansavimą bus galima naudotis kaip svarbia analitine priemone. Pirmą kartą tarptautiniu mastu patvirtinti saugos standartai taps teisiškai įpareigojantys ir vykdytini Europos Sąjungoje. ES turėtų bendradarbiauti su kaimyninėmis šalimis ir raginti jas priimti panašius saugos standartus.

1.4 Tačiau šios direktyvos raidos kelias nebuvo tiesus. Vis dar kyla ginčų dėl mokslinio tikrumo ribų, visiems akivaizdu, kad labai sunku numatyti tolimos ateities politinių ir socialinių įvykių raidą.

1.4.1 Nors mokslininkai plačiai sutaria dėl giliojo geologinio laidojimo techninių galimybių, tačiau vyksta nuolatinės diskusijos dėl mokslinio pagrįstumo ar numatomų priemonių tinkamumo tam tikrose srityse. Mažai tikėtina, kad šis klausimas bus visiškai išspręstas ir bus patenkinti visi suinteresuotieji subjektai, visų pirma dėl paties didelio radioaktyvumo atliekų pobūdžio, jų tiesioginės sąveikos su aplinka ir atitinkamų geologinių laikotarpių. Dabartinis „saugojimas“ vidutinės trukmės laikotarpiu yra akivaizdžiai netvarus ir tai dar labiau sustiprina būtinybę imtis veiksmų.

1.4.2 Tęsiasi aktyvios diskusijos dėl tinkamo saugos lygio ir rizikos ir kol kas nerandama sprendimo. Ką iš tiesų reiškia teikti didžiausią pirmenybę žmogaus ir aplinkos apsaugai? Praktikoje sauga bus užtikrinama derinant kokybinius ir kiekybinius argumentus siekiant sumažinti netikrumą nacionalinio lygmens sprendimų priėmimo procese.

1.4.3 Pasitikėjimas politiniu bei instituciniu nuoseklumu ir bet kokios valdymo sistemos kompetencija ilgainiui logiškai turėtų mažėti. Todėl „pasyviajai“ saugai tenka labai svarbi funkcija, nes ji turi būti efektyvi netgi tada, kai laikui bėgant atliekų saugyklos tampa nebepriziūrimos ir prarandamos su jomis susijusios žinios.

1.4.4 Nuolatinis indėlis į branduolio dalijimosi energijos, kaip valstybių narių energijos išteklių vartojimo struktūros dalies, kūrimą ir vystymą iš dalies priklauso nuo visuomenės pritarimo ir nuo finansinio tvarumo. Diskusijos dėl branduolinės energijos naudojimo ar jos vystymo labai atitraukia dėmesį nuo poreikio skubiai ir neatidėliotinai spręsti didėjančią radioaktyviųjų atliekų problemą, visų pirma todėl, kad naujomis ir jau kuris laikas vykdomomis branduolinių elektrinių eksploatavimo nutraukimo programomis bus gerokai prisidėta prie šios problemos masto. ES visuomenės nuomonė yra labai įvairi, tačiau didžioji europiečių dauguma įsitikinusi, kad būtų naudinga turėti Bendrijos radioaktyviųjų atliekų tvarkymo priemonę („Požiūris į radioaktyviąsias atliekas“. Eurobarometras, 2008 m. birželio mėn.).

1.5 Todėl Komitetas siekia kuo konstruktyviau reaguoti į šį prieštarinę visuomenės požiūrį ir pateikti keletą aktualių rekomendacijų ir tokiu būdu paremti Komisijos siekį rasti sprendimą.

1.6 Rekomendacijos

1.6.1 Šios nuomonės 4 ir 5 dalyse Komitetas pateikė keletą konkrečių pastabų, pasiūlymų ir rekomendacijų ir prašo Komisijos, Parlamento ir Tarybos į jas deramai atsižvelgti. Taip pat Komitetas bendresniu mastu rekomenduoja, kad:

— valstybės narės pripažintų pirmenybės saugai suteikimą direktyvos nuostatose ir nuosekliai perkeltų direktyvą į nacionalinę teisę, reaguodamos į neatidėliotiną besikau-piančių radioaktyviųjų atliekų problemą;

— vyriausybės, branduolinės pramonės atstovai ir susijusios mokslinės bendruomenės dėtų daugiau pastangų, kad visai visuomenei pateiktų išsamią, skaidrią ir rizikos vertinimu pagrįstą informaciją apie galimybes tvarkyti radioaktyvias atliekas.

2. Įžanga

2.1 Fukušimoje (Šiaurės Japonija) dėl žemės drebėjimo ir cunamio įvykus avarijai keturiuose reaktoriuose kaip niekada didelį susirūpinimą kelia ir daug dėmesio susilaukė branduolinės saugos klausimas. Saugios Europos atominė elektrinių eksploatavimo sąlygos ir su šiomis elektrinėmis susijusios atsargumo priemonės yra numatytos Branduolinės saugos direktyvoje (žr. 5.6 punktą), be to, jas nustato ir valstybių narių nacionalinės valdžios institucijos. Kovo 21 d. valstybės narės sutarė, jog reikia, kad jų branduolinės energetikos reguliavimo institucijos labiau tarpusavyje bendradarbiautų, ir kad reikia paprašyti Europos branduolinės saugos reguliavimo institucijų grupės (ENSREG) parengti nuostatas dėl siūlomų visose ES atominėse elektrinėse atlikti bandymų ekstremaliomis aplinkybėmis (išsamių rizikos ir saugos vertinimų). Kadangi visuomenė yra labai susirūpinusi dėl Fukušimoje įvykusios avarijos, Komitetas skubos tvarka ir siekdamas skaidrumo stengsis šiuo ir kitais susijusiais klausimais visapusiškai dalyvauti dialoge su pilietine visuomene, visų pirma nedelsiant perorientuodamas Europos branduolinės energetikos forumo (ENEF) skaidrumo darbo grupės, kuriai EESRK šiuo metu pirmininkauja, veiklą.

2.2 Žvelgiant iš techninės perspektyvos, Fukušimos avarija neturi tiesioginės įtakos šioje nuomonėje analizuojamai direktyvai dėl radioaktyviųjų atliekų tvarkymo. Tačiau suprantama, kad šis įvykis sulaukė didelio visuomenės dėmesio ir privertė susirūpinti branduoline sauga, todėl Komitetas mano, kad šią diskusija įvykusi avarija gali pakreipti konstruktyvia linkme.

2.3 2010 m. vasario mėn. 14 ES valstybių narių veikė 143 branduolinės elektrinės (reaktoriai). Be to, yra nemažai uždarytų elektrinių ir kitų branduolinių įrenginių, pavyzdžiui, panaudoto branduolinio kuro perdirbimo įmonių, kuriose susidaro radioaktyviųjų atliekų. Kasmet ES paprastai susidaro 208 kubiniai metrai didelio radioaktyvumo atliekų, 3 600 tonų sunkiųjų metalų iš panaudoto branduolinio kuro ir 5 100 kubinių metrų ilgaamžių radioaktyviųjų atliekų, kurių šalinimo būdai neegzistuoja (Šeštoji radioaktyviųjų atliekų ir panaudoto branduolinio kuro tvarkymo Europos Sąjungoje padėties ataskaita, SEC(2008) 2416). Susidaro ir kitos nedidelio radioaktyvumo atliekos, kurių didžioji dalis šalinama įprasta tvarka. Didelio radioaktyvumo atliekose yra ilgaamžių radionuklidų ir jos išskiria didelį šilumos kiekį. Šios atliekos sudaro 10 proc. visų susidarantių radioaktyviųjų atliekų, joms tenka apie 99 proc. viso radioaktyvumo ir joms priskiriamos branduolio dalijimosi medžiagos ir panaudotas branduolinis kuras.

2.4 Šios atliekos – tai perdirbant panaudotą branduolinį kurą susidaranti atliekos, tiesioginiam laidojimui skirtas panaudotas kuras, įprastų branduolinių elektrinių operacijų metu ir uždarant branduolines elektrines susidaranti atliekos. Planuojama

statyti dar daugiau branduolinių elektrinių, kai kurias jų – valstybėse narėse, kurios neturi anksčiau sukauptos branduolinės energijos gamybos patirties. Tai kelia didžiulį pavojų sveikatai, saugai ir saugumui, nebent būtų tvarkomos ir prižiūrimos branduolinės energijos gamyboje susidaranti atliekos, kurios kai kuriais atvejais išlieka pavojingos keletą dešimčių tūkstantmečių. Radioaktyviosioms atliekoms būdinga tai, kad jose yra izotopų, atsirandančių po radioaktyviojo cheminių medžiagų skilimo, sukeliančio jonizuojančią spinduliuotę, kuri gali būti kenksminga žmonėms ir aplinkai.

2.5 Šiame amžiuje priimti sprendimai turės įtakos dar šimtą metų amžių. Direktyvoje pagrindinis dėmesys skiriamas atliekų, susidarantių branduolinio kuro cikle, tvarkymui, tačiau į jos taikymo sritį pateks ir mokslinių tyrimų, medicinos ir pramonės radioaktyviosios atliekos. Dėl didėjančios elektros energijos gamybos branduolinėse elektrinėse, didelio radioaktyvumo atliekų kiekis 2000–2005 m. laikotarpiu kasmet augo vidutiniškai 1,5 proc., o dabartiniu metu prie šio kiekio prisideda senų elektrinių uždarymas. Apskaičiuota, kad 2004 m. pabaigoje Europoje buvo saugojama 220 000 kubinių metrų ilgaamžių mažo ir vidutinio radioaktyvumo atliekų, 7 000 kubinių metrų didelio radioaktyvumo atliekų ir 38 000 tonų sunkiųjų metalų iš panaudoto branduolinio kuro (Šie skaičiai nėra tikslūs, nes atliekas perdirbančiose šalyse, pavyzdžiui, Jungtinėje Karalystėje ir Prancūzijoje, panaudotas branduolinis kuras ir perdirbtas plutonis bei uranas, dėl to, kad panaudotas branduolinis kuras yra pakartotinai panaudojama medžiaga, ir dėl to, kad perdirbtą plutonį bei uraną galima naudoti naujo kuro gamybai, dabar nėra klasifikuojami kaip branduolinės atliekos.).

2.6 Nuo to laiko, kai pradėjo veikti pirmą komercinę branduolinę elektrinę, praėjo 54 metai. Visą tą laiką vyksta nesibaigiančios diskusijos apie atliekų tvarkymą. Viena sritis, kurioje pasiektas bendras sutarimas – laikinas ilgalaikis atliekų saugojimas, tinkamas pirmame bet kurio sprendimo etape. Šiuo metu ES vis dar nėra galutinių saugyklų didesnio radioaktyvumo branduolinių atliekų saugojimui, nors Švedija, Suomija ir Prancūzija planuoja tokias saugyklas įrengti iki 2025 m. Tikslas – suprojektuoti ir pastatyti įrenginius, kurie naudojant pasyviosios saugos sistemas – inžinerinius ir tvirtus geologinius barjerus užtikrintų ilgalaikę saugą, o įrenginių uždarius, jo stebėseną, žmogaus įsikišimas ar institucijų kontrolė būtų nereikalingi. Daugumoje valstybių nėra galutinės politikos dėl panaudoto branduolinio kuro arba ji nėra įgyvendinama, išskyrus priemonės, užtikrinančias saugų saugojimo laikotarpį, pratęstą iki 100 metų (Šeštoji radioaktyviųjų atliekų ir panaudoto branduolinio kuro tvarkymo Europos Sąjungoje padėties ataskaita, SEC (2008) 2416).

2.7 93 proc. Europos piliečių mano, kad būtina skubiai ieškoti radioaktyviųjų atliekų tvarkymo problemos sprendimo, o ne palikti ją būsimoms kartoms. Didžioji dauguma ES piliečių visose šalyse pritaria tam, kad ES suderintų standartus ir galėtų stebėti nacionalinę veiklą šioje srityje („Požiūris į radioaktyvias atliekas“. Eurobarometras, 2008 m. birželio mėn.).

2.8 Galiojantys ES teisės aktai buvo pripažinti nepakankamais. Tarybos direktyva 2009/71/Euratomas jau nustatyta Bendrijos branduolinių įrenginių branduolinės saugos sistema, kuriai pritarė visos 27 ES valstybės narės, o ši Direktyva dėl radioaktyviųjų atliekų tvarkymo (COM(2010) 618) yra kitas logiškas žingsnis.

2.9 Kiekvienos valstybės narės energijos išteklių vartojimo struktūra ir pasirinkimas naudoti branduolinę energiją priklauso nacionalinei kompetencijai ir nėra šios direktyvos dalykas. Tačiau branduolinės atliekos neatskiriamos nuo branduolinės energijos, jų yra didelis kiekis ir jos gali kelti didelę ir ilgalaikę tarptautinio masto grėsmę. Net jei šiandien būtų sustabdyta branduolinių elektrinių veikla, mums reikia tvarkyti jau susikauptusias atliekas. Visų ES piliečių labai radioaktyviosios atliekos turi būti šalinamos kuo saugiau. Atsižvelgdama į tai, Komisija pasiūlė direktyvą, kuria nustatoma sistema, užtikrinanti atsakingą panaudoto branduolinio kuro ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymą.

2.10 Komitetas paskutinį kartą šį klausimą svarstė 2003 m. ⁽¹⁾ ir pabrėžė būtinybę skubiai jį spręsti atsižvelgiant į plėtrą ir principo „teršėjas moka“ svarbą. Siūloma direktyva, dėl kurios 2003 m. buvo teikiama nuomonė, nepatvirtinta, nes valstybių narių nuomone, kai kurie aspektai yra pernelyg normatyviniai, todėl jiems apsvarstyti reikia daugiau laiko.

3. Siūlomos direktyvos santrauka

3.1 Reikalaujama, kad valstybės narės per ketverius metus nuo direktyvos priėmimo parengtų ir pristatytų nacionalines programas, nurodydamos dabartinę atliekų vietą ir jų tvarkymo bei laidojimo planus.

3.2 Direktyva bus nustatyta teisiškai įpareigojanti ir vykdytina sistema, siekiant užtikrinti, kad visos valstybės narės taikytų Tarptautinės atominės energijos agentūros (TATENA) parengtus bendrus standartus visais panaudoto branduolinio kuro ir radioaktyviųjų atliekų tvarkymo etapais iki galutinio jų laidojimo.

3.3 Nacionalines programas sudaro radioaktyviųjų atliekų aprašai, tvarkymo planai nuo atliekų susidarymo iki jų laidojimo, po laidojimo įrenginio uždarymo taikomi planai, moksliniai tyrimai ir taikomoji veikla, įgyvendinimo laikotarpiai ir pagrindiniai etapai bei visų veiksmų, reikalingų laidojimo sprendimams, sąnaudų įvertinimui ir pasirinktoms finansavimo schemoms įgyvendinti, aprašymas. Šia direktyva nenustatoma pirmenybė kuriam nors vienam konkrečiam laidojimo metodui.

3.4 Siūlomoje direktyvoje yra straipsnis apie skaidrumą, kuriuo siekiama užtikrinti, kad visuomenė gautų informaciją ir veiksmingai dalyvaudų priimančioms sprendimams dėl tam tikrų radioaktyviųjų atliekų tvarkymo aspektų.

3.5 Valstybės narės Komisijai teiks šių reikalavimų įgyvendinimo ataskaitas, o vėliau Komisija Tarybai ir Europos Parlamentui teiks padarytas pažangos ataskaitą. Valstybės narės surengs savo nacionalinių programų tarptautinį ekspertų verti-

nimą, kurio rezultatai taip pat bus pateikiami valstybėms narėms ir Komisijai.

4. Bendrosios pastabos

4.1 Šia nuomone Komitetas visų pirma atkreipia dėmesį į praktinio pobūdžio ir skubiai sprendtiną problemą – radioaktyviųjų atliekų buvimą ir tolesnį jų susidarymą. Didžioji dalis šių atliekų (daugiau kaip 90 proc.) susidaro vykstant su branduolinės energijos gamyba susijusią veiklą. Kiekviena valstybė narė savo nuožiūra gali rinktis naudoti branduolinę energiją arba padidinti jos dalį valstybės narės energijos išteklių vartojimo struktūroje, tačiau susikaupusių atliekų tvarkymas gali turėti ilgalaikes pasekmes kitoms valstybėms narėms (ir ateities kartoms).

4.2 Tose šalyse, kuriose yra branduolinių elektrinių, viešajai nuomonei dėl branduolinės energijos būtų galima padaryti nemažą poveikį (branduolinės energijos gamybos naudai), jei visuomenei būtų galima garantuoti, kad yra saugus ir ilgalaikis radioaktyviųjų atliekų tvarkymo sprendimas („Požiūris į radioaktyvias atliekas“. Eurobarometras, 2008 m. birželio mėn.). Pagrindinės tokio garantavimo kliūtys – didelio radioaktyvumo atliekų keliamas ilgalaikis pavojus, abejonės dėl giliojo geologinio laidojimo saugumo, ar šių vietų keliamą riziką prisimins ir būsimų kartų plačioji visuomenė, ir netikrumas dėl kitų laidojimo metodų tinkamumo.

4.3 Atsižvelgiant į lėtą pažangą kai kuriose valstybėse narėse pasiūlymų dėl ilgalaikio radioaktyviųjų atliekų tvarkymo srityje, ši siūloma direktyva, kuri taip pat rengiama jau nemažai metų, turėtų paskatinti kurti išsamias nacionalines radioaktyviųjų atliekų tvarkymo programas. Jau yra geros metodologijos pavyzdžių, kuriais galima remtis. Siūloma direktyva siekiama pagrindinius Tarptautinės atominės energijos agentūros (TATENA) nustatytų standartų aspektus padaryti teisiškai įpareigojančiais ir vykdytiniais pagal ES teisės aktus, ir Komitetas pritaria šiam požiūriui.

4.4 ES jau yra daug galiojančių teisės aktų dėl atliekų, įskaitant pavojingas atliekas ⁽²⁾. Nors direktyvoje aiškiai sakoma, kad ją rengiant remtasi ne šiais teisės aktais, o kitu teisiniu pagrindu – Euratomo sutarties 3 skyriumi, tačiau reikėtų pasinaudoti galimybe siūlomos direktyvos konstatuojamojoje dalyje patvirtinti galiojančių teisės aktų, susijusių su pavojingomis atliekomis, rinkinio principus.

4.5 Principas „teršėjas moka“ patikslintas reikalavimu užtikrinti, kad pasiūlymai dėl atliekų tvarkymo būtų pakankamai ir saugiai finansuojami „tinkamai atsižvelgiant į radioaktyviųjų atliekų gamintojų atsakomybę“. Dėl to gali kilti klausimų dėl valstybės kryžminių subsidijų, taigi ir dėl konkurencijos energtikos rinkoje. Todėl Komitetas rekomenduoja direktyvoje visiškai aiškiai išdėstyti, kad atliekų tvarkymas finansuojamas vadovaujantis principu „teršėjas moka“ (šiuo atveju tai būtų branduolinius reaktorių eksploatuojanti ir radioaktyvias atliekas gaminti įmonė), išskyrus *force majeure* atvejus, kai gali prireikti valstybės įsikišimo.

⁽¹⁾ OL C 133, 2003 6 6, p. 70.

⁽²⁾ OL L 377, 1991 12 31, p. 20.

4.6 Komitetas pažymi, kad šios direktyvos nuostatos taikomos tik civilinėms radioaktyviosioms atliekoms. Kai kuriose šalyse nemažos lėšos skiriamos karinių radioaktyviųjų atliekų tvarkymui. Jungtinės karinės ir civilinės programos neabejotinai turi papildomų pasekmių saugumui, tačiau, turint galvoje, kad kai kuriose valstybėse narėse necivilinių radioaktyviųjų atliekų tvarkymui gali prireikti didelių technologinių ir finansinių išteklių bei laidojimo pajėgumų, reikėtų pagalvoti apie konkretesnes sąsajas su šia direktyva.

5. Konkrečios pastabos

5.1 ES atliekų direktyvos nebuvo taikomos konkrečiai radioaktyviosioms atliekoms, tačiau tose direktyvose⁽³⁾ yra daug vertingų principų, į kuriuos reikėtų atsižvelgti. Todėl Komitetas siūlo dabartinės direktyvos konstatuojamojoje dalyje padaryti konkrečią nuorodą į Direktyvą dėl pavojingų atliekų (91/689/EEB) ir nurodyti, kad ši direktyva ją papildoma.

5.2 Komitetas siūlo, kad 2 straipsnio punktas, kuriame sakoma, kad ši direktyva netaikoma „leistinam medžiagų išmetimui“, faktiškai apimtų tokį išmetimą. Šiuo metu tokio išmetimo reglamentavimo srityje ES mastu trūksta nuoseklumo ir dėl nevienodo aiškinimo tarp valstybių narių kyla ginčų (pavyzdžiui, tarp Jungtinės Karalystės ir Airijos dėl medžiagų išmetimo į Airijos jūrą).

5.3 Komitetas visada pritarė atliekų prevencijai, kurią palaiko ES ir kuriai Atliekų direktyvoje (2006/12/EB) teikiama pirmenybė. Daugelyje pramonės sektorių dėl branduolinės energijos gamybos susidaro didelis kiekis pavojingų atliekų. Šiuo metu valstybių narių nuomonė išsiskiria dėl to, ar yra ekonominiu, socialiniu ir aplinkosauginiu požiūriu tvarių branduolinės energijos alternatyvų, taigi ir dėl to, ar radioaktyviosios atliekos neišvengiamai turi susidaryti ir toliau. Siekiant išspręsti šią dilemą ir didžiajai Komiteto narių daliai pritariant požiūriui, kad branduolinė energija turės atlikti tam tikrą vaidmenį Europai pereinant prie mažai anglies dioksido išskiriančių technologijų ekonomikos, siūlome direktyvoje pirmenybę teikti tiksliai didžiąją radioaktyviųjų atliekų dalį šalinti jų susidarymo vietoje palaipsniui kuriant tobulesnes ir tvarias alternatyvas.

5.4 3 straipsnio 3 dalyje „laidojimas“ apibrėžiamas kaip panaudoto branduolinio kuro arba radioaktyviųjų atliekų patal-

pinimas į patvirtintą įrenginį, neketinant jų iš ten paimti. Komitetas pripažįsta, kad esama skirtingų nuomonių dėl galimybių atliekas susigražinti ar paimti. Komiteto nuomone, susijusios saugos vertinimo ataskaitos nuostatų pagrindu kuriant laidojimo koncepcijas neturėtų būti atmetos atliekų susigražinimo ir paėmimo galimybės.

5.5 4 straipsnio 3 dalyje reikalaujama, kad radioaktyviosios atliekos būtų laidojamos toje valstybėje narėje, kurioje jų sudarė, nebent tarp valstybių narių sudaromi susitarimai bendrai naudotis vienoje iš jų esančiais laidojimo įrenginiais. Komitetas rekomenduoja aktyviai naudotis šia galimybe, kad ypač tinkamos saugyklos būtų kaip galima geriau panaudojamos. Komitetas pritaria tiek aiškiam požiūriui valstybėse narėse susidariusias radioaktyvias atliekas tvarkyti tik ES viduje, tiek ir galimybei vystyti bendrus įrenginius. Nurodoma, kad dėl to neatmetama galimybė perdirtas atliekas, susidariusias perdirtant panaudotą branduolinį kurą, gražinti į kilmės šalis už ES ribų. Tačiau siekiant išsklaidyti abejones, siūloma šių mintį aiškiai išdėstyti aiškinamajame memorandume arba konstatuojamojoje dalyje.

5.6 Komitetas reiškia abejonę, ar kartą per 10 metų valstybių narių pačių atliekamas savo programų įvertinimas ir tarptautinis ekspertų vertinimas (16 straipsnis) sudarys galimybę visiškai konsoliduoti žinias ir geriausią praktiką. Taip pat kyla klausimas, ar bus sistemingai užtikrinamas pakankamas objektyvumas, kruopštumas ir nepriklausoma analizė. Valstybės narės turės nemažą su ataskaitų teikimu susijusių ir panašių sąnaudų. Komitetas mano, kad ilgainiui turėtų būti įsteigta Priežiūros valdyba, kuriai būtų patikėta prižiūrėti radioaktyviųjų atliekų tvarkymą ES. Ji leistų ne tik pagerinti ataskaitų teikimo standartus ir geriausią praktiką, bet ir būtų veiksmingas dalijimosi sąnaudomis mechanizmas ir padėtų įgyvendinti Branduolinės saugos direktyvą⁽⁴⁾.

5.7 Komitetas ypač palankiai vertina Komisijos ketinimą toliau remti mokslinius tyrimus radioaktyviųjų atliekų geologinio laidojimo srityje ir koordinuoti mokslinius tyrimus ES. Komitetas pabrėžia, jog šios programos turėtų būti atitinkamai ir plačiai propaguojamos, ir ragina valstybes nares įtraukti šį klausimą į savo nacionalines mokslinių tyrimų programas ir į bendrus mokslinius tyrimus, vykdomus pagal Komisijos MTTP bendrąsias programas.

2011 m. gegužės 4 d., Briuselis

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Staffan NILSSON

⁽³⁾ OL L 312, 2008 11 22, p. 3.

⁽⁴⁾ OL L 172, 2009 7 2, p. 18.

PRIEDAS

Europos ekonomikos ir socialinių reiklų komiteto Nuomonės

Toliau pateikiami diskusijų metu atmesti pakeitimai, už kuriuos buvo atiduota ne mažiau kaip ketvirtadalis balsų:

5.5 punktas

„4 straipsnio 3 dalyje reikalaujama, kad radioaktyviosios atliekos būtų laidojamos toje valstybėje narėje, kurioje jų susidarė, nebent tarp valstybių narių sudaromi susitarimai ~~bendrai naudotis vienoje iš jų esančiais laidojimo įrenginiais. Komitetas rekomenduoja aktyviai naudotis šia galimybe, kad ypač tinkamos saugyklos būtų kaip galima geriau panaudojamos.~~ Komitetas pritaria tiek aiškiam požiūriui valstybėse narėse susidariusias radioaktyvias atliekas tvarkyti tik ES viduje, tiek ir galimybei vystyti bendrus įrenginius. Nurodoma, kad dėl to neatmetama galimybė perdirbtas atliekas, susidariusias perdirbant panaudotą branduolinį kurą, grąžinti į kilmės šalis už ES ribų. Tačiau siekiant išsklaidyti abejones, siūloma šią mintį aiškiai išdėstyti aiškinamajame memorandume arba konstatuojamojoje dalyje.“

Balsavimo rezultatai:

Už – 67
Prieš – 57
Susilaikė – 26.
